

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (viides jaosto)

6 päivänä maaliskuuta 2003 *

Asiassa T-56/00,

Dole Fresh Fruit International Ltd, kotipaikka San José (Costa Rica), edustajanaan solicitor **B. O'Connor**, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään **S. Marquardt** ja **J.-P. Hix**,

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi **P. Oliver** ja **C. Van der Hauwaert** ja sittemmin **L. Visaggio** ja **K. Fitch**, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jossa kantaja vaatii korvausta vahingosta, joka sille on aiheutunut vientitodistusjärjestelmän käyttöönotosta Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986—1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22 päivänä joulukuuta 1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1) ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 täydentävistä yksityiskohtaisista säännöistä yhteisön alueelle tuotavien banaanien tariffikiintiöjärjestelmästä ja asetuksen (ETY) N:o 1442/93 muuttamisesta 1 päivänä maaliskuuta 1995 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 478/95 (EYVL L 49, s. 13),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. D. Cooke sekä tuomarit R. García-Valdecasas ja P. Lindh,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.9.2002 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) IV osastossa korvattiin erilaiset kansalliset järjestelmät yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa sovellettavalla yhteisellä kauppajärjestelyllä.

2 Asetuksen N:o 404/93 17 artiklan ensimmäinen kohdan alkuperäisessä versiossa säädetään seuraavaa:

”Banaanien tuontiin yhteisöön vaaditaan aina tuontitodistus, jonka jäsenvaltiot myöntävät hakemuksesta jokaiselle asianomaiselle hakijalle riippumatta siitä, mihin tämä on sijoittautunut yhteisössä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 18 ja 19 artiklan täytäntöönpanemiseksi annettujen erityissäännösten soveltamista.”

3 Asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 kohdan alkuperäisen version mukaan muista kolmansista maista kuin AKT-maista peräisin olevien banaanien (jäljempänä kolmansista maista peräisin olevat banaanit) ja muiden kuin perinteisten AKT-maista peräisin olevien banaanien (jäljempänä muut kuin perinteiset AKT-

banaanit) tuonnin tariffikiintiöksi vahvistettiin vuosittain 2 miljoonaa tonnia/nettopaino. Kolmansista maista peräisin olevien banaanien tuonnista perittiin tämän kiintiön rajoissa maksu, joka oli 100 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnin oli tapahduttava tullitta.

- 4 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdassa säädetään tariffikiintiön jakautumisesta ja otetaan käyttöön tariffikiintiö, joka on 66,5 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan kolmansien maiden banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (A-luokka), 30 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan yhteisön banaaneja ja/tai perinteisiä AKT-banaaneja (B-luokka), ja 3,5 prosenttia sellaisten yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden luokalle, jotka ovat alkaneet pitää kaupan vuodesta 1992 alkaen muita kuin yhteisön banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (C-luokka).
- 5 Asetuksen N:o 404/93 20 artiklan mukaan komissio antaa yksityiskohtaiset säännöt IV osaston soveltamisesta.
- 6 Komissio antoi 10.6.1993 banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä asetuksen N:o 1442/93 (EYVL L 142, s. 6).
- 7 Kolumbian tasavalta, Costa Rican tasavalta, Guatemalan tasavalta, Nicaraguan tasavalta ja Venezuelan tasavalta pysyivät 19.2.1993 komissiota aloittamaan tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATT) XXII artiklan 1 kohdan mukaiset neuvottelut asetuksen N:o 404/93 johdosta. Koska neuvottelut eivät johtaneet tyydyttävään lopputulokseen, kyseiset valtiot käynnistivät huhtikuussa 1993 GATT-sopimuksen XXIII artiklan 2 kohdan mukaisen riidanratkaisumenettelyn.

- 8 Tässä menettelyssä asetettu asiantuntijaryhmä jätti 18.1.1994 kertomuksensa, jossa se katsoi, että asetuksella N:o 404/93 käyttöön otettu tuontijärjestelmä oli yhteensoveltumaton GATT-sopimuksen määräysten kanssa. GATT-sopimuksen sopimuspuolet eivät hyväksyneet tätä kertomusta.
- 9 Yhteisö pääsi 28. ja 29.3.1994 Kolumbian tasavallan, Costa Rican tasavallan, Nicaraguan tasavallan ja Venezuelan tasavallan kanssa sopimukseen, joka tehtiin banaanien puitesopimuksen muodossa (jäljempänä puitesopimus).
- 10 Puitesopimuksen toisen osan 1 kohdassa vahvistetaan peruskokonaistarifikiintiöksi 2 100 000 tonnia vuodeksi 1994 ja 2 200 000 tonnia vuodeksi 1995 ja sitä seuraaviksi vuosiksi, jollei yhteisön laajenemisesta aiheutuvasta kiintiön suurentamisesta muuta johdu.
- 11 Puitesopimuksen 2 kohdassa vahvistetaan ne prosenttimääräiset osuudet, jotka Kolumbialle, Costaricalle, Nicaragualle ja Venezuelalle myönnetään tästä kiintiöstä. Nämä valtiot saavat 49,4 prosenttia kokonaiskiintiöstä samalla kun Dominikaaninen tasavalta ja muut AKT-maat saavat 90 000 tonnin kiintiön muuta kuin perinteistä tuontia varten; kiintiön loppuosa kuuluu muille kolmansille maille.
- 12 Puitesopimuksen 6 kohdassa määrätään muun muassa seuraavaa:

”Toimittajamaat, joille on myönnetty erityinen kiintiö, voivat myöntää erityisiä vientitodistuksia määrälle, joka voi olla enintään 70 prosenttia niiden kiintiöstä;

nämä todistukset ovat ennakoedellytys sille, että yhteisö myöntää tuontitodistuksia banaaneille, joita 'luokkaan A' ja 'luokkaan C' kuuluvat toimijat tuovat näistä valtioista.

Komissio antaa luvan vientitodistusten myöntämiseen siten, että tuottajien ja tuojien välisten säännöllisten ja vakaiden kauppasuhteiden edistäminen olisi mahdollista, ja sillä edellytyksellä, että todistukset myönnetään ilman toimijoiden välistä syrjintää.”

- 13 Puitesopimuksen 7 kohdassa vahvistetaan kiintiön osalta tullin suuruudeksi 75 ecua tonnilta.

- 14 Puitesopimuksen 10 ja 11 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tämä sopimus sisällytetään yhteisön Uruguayn kierrosta varten antamaan luetteloon.

Tällä sopimuksella ratkaistaan Kolumbian, Costa Rican, Venezuelan, Nicaraguan ja yhteisön välinen yhteisön banaanijärjestelmää koskeva erimielisyys. Tämän sopimuksen sopimuspuolet luopuvat vaatimasta GATTin asiantuntijaryhmän tästä asiasta laatiman kertomuksen hyväksymistä.”

- 15 Puitesopimuksen 1 ja 7 kohta on otettu vuoden 1994 GATT-sopimuksen liitteeseen LXXX, joka sisältää yhteisön tullimyönnytyслуettelon. Vuoden 1994

GATT-sopimus puolestaan on Maailman kauppajärjestön (jäljempänä WTO) perustamissopimuksen liitteenä 1 A. Puitesopimus on toistettu liitteen LXXX eräissä liitteissä.

- 16 Neuvosto hyväksyi 22.12.1994 yksimielisesti päätöksen 94/800/EY Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986—1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa (EYVL L 336, s. 1).
- 17 Kyseisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdassa hyväksytään, siltä osin kuin se kuuluu yhteisön toimivaltaan, Euroopan yhteisön puolesta erityisesti Maailman kauppajärjestön perustamissopimus ja sen liitteissä 1, 2, ja 3 olevat sopimukset, joihin vuoden 1994 GATT-sopimus kuuluu.
- 18 Neuvosto antoi 22.12.1994 asetuksen N:o 3290/94 maatalousalalla Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa tehtyjen sopimusten täytäntöönpanemiseksi tarvittavista mukautuksista ja siirtymäjärjestelyistä (EYVL L 349, s. 105). Asetuksessa on banaaneja koskeva liite XV, jossa säädetään, että asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 kohtaa muutetaan siten, että tariffikiintiöksi vahvistetaan vuodeksi 1994 yhteensä 2,1 miljoonaa tonnia ja sitä seuraaviksi vuosiksi 2,2 miljoonaa tonnia. Tämän tariffikiintiön rajoissa kolmansien maiden banaanien tuonnista on perittävä tullia 75 ecua tonnilta.
- 19 Komissio antoi 1.3.1995 asetuksen N:o 478/95 neuvoston asetuksen N:o 404/93 täydentävistä yksityiskohtaisista säännöistä yhteisön alueelle tuotavien banaanien tariffikiintiöjärjestelmästä ja asetuksen N:o 1442/93 muuttamisesta (EYVL L 49, s. 13). Asetuksessa säädettiin puitesopimuksen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisista toimenpiteistä siirtymäkaudesta kestävämmältä pohjalta.

20 Asetuksen N:o 478/95 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Asetuksen (ETY) N:o 404/93 18 ja 19 artiklassa tarkoitettu kolmansista maista peräisin olevien ja ei-perinteisten AKT-banaanien tuomista koskeva tariffikiintiö jaetaan erityisiin, liitteessä I mainituille maille tai maaryhmille tarkoitettuihin osuuksiin — — .”

21 Liitteeseen I sisältyi kolme taulukkoa, joista ensimmäisessä lueteltiin Latinalaisen Amerikan valtioille puitesopimuksessa varatut prosentuaaliset osuudet tariffikiintiöstä, toisessa selvitettiin muiden kuin perinteisten AKT-banaanien yhteensä 90 000 tonnin suuruisen tariffikiintiön jakautumista ja kolmannessa todettiin, että kaikkien muiden yhteisön ulkopuolisten maiden osuus on 50,6 prosenttia kokonaiskiintiöstä.

22 Asetuksen N:o 478/95 3 artiklan 2 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Costa Ricasta, Kolumbiasta tai Nicaraguasta peräisin olevan tavaran osalta asetuksen (ETY) N:o 1442/93 9 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen A- ja C-luokkien tuontitodistushakemus on hyväksyttävä vain, jos sen liitteenä on — — toimivaltaisten viranomaisten myöntämä, voimassa oleva vientitodistus vähintään yhtä suurelle määrälle tavaraa. — — .”

23 Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-122/95, Saksa vastaan neuvosto, 10.3.1998 antamallaan tuomiolla (Kok. 1998, s. I-973; jäljempänä asia Saksa vastaan neuvosto) kumonnut päätöksen 94/800/EY 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan siltä osin kuin neuvosto hyväksyi luetelmakohdassa puitesopimuksen tekemisen sellaisena, että siinä B-luokkaan kuuluvat toimijat vapautettiin puitesopimuksessa määrätystä vientitodistusjärjestelmästä.

- 24 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi tämän vapautuksen osalta kyseisessä asiassa antamassaan tuomiossa, että EY 34 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettun yleisen syrjäytäkiellon periaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste oli hyväksyttävä (72 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin tuli tähän johtopäätökseen arvioituaan ensin, että yhtäältä B-luokkaan kuuluvat toimijat hyötyivät A- ja C-kiintiön kuuluvien toimijoiden tavoin puitesopimuksen mukaisista ja samanaikaisesti toteutettavista tariffikiintiön nostamisesta ja tullien alentamisesta ja että toisaalta asetuksella N:o 404/93 käyttöön otettuun banaani tuontijärjestelmään sisältyvät rajoitukset ja erilainen kohtelu A- ja C-luokkiin kuuluvien toimijoiden vahingoksi olivat olemassa myös tariffikiintiön siinä osassa, joka vastasi tariffikiintiön nostamista (tuomion 67 kohta).
- 25 Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tällaisissa olosuhteissa on katsottava, että perustellakseen B-luokkaan kuuluvien toimijoiden vientitodistusjärjestelmästä vapauttamisen kaltaisen toimenpiteen käytön neuvoston olisi pitänyt osoittaa, että asetuksen N:o 404/93 käyttöönotosta johtuvaa sellaista epätasapainoa eri luokkiin kuuluvien toimijoiden välillä, joka johtui tariffikiintiön nostamisesta ja samanaikaisesti toteutetusta tullin alentamisesta, ei voitu palauttaa ennalleen muutoin kuin siten, että B-luokkaan kuuluville toimijoille myönnettiin merkittävä etu, ja siis siten, että toisiin luokkiin kuuluvia toimijoita, joihin on jo tariffikiintiötä ja sitä koskevaa jakojärjestelmää käyttöön otettaessa kohdistunut samanlaisia rajoituksia ja erilaista kohtelua, kohdeltiin uudelleen eri tavalla (tuomion 68 kohta). Se katsoi, ettei neuvosto ollut näyttänyt tätä toteen esittäessään, että tämä tasapaino horjui, ja tyytyessään ainoastaan väittämään, että se, että B-luokkaan kuuluvat toimijat on vapautettu vientitodistusjärjestelmästä, on perusteltua siksi, että tämän tasapainon palauttaminen on tarpeen (tuomion 69 kohta).
- 26 Yhdistetyissä asioissa C-364/95 ja C-365/95, T. Port, 10.3.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. I-1023; jäljempänä asiassa T. Port annettu tuomio) yhteisöjen tuomioistuin on noudattanut olennaisilta osin asiassa Saksa vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa omaksumaansa kantaa ja todennut seuraavaa:

”Komission asetus N:o 478/95 on pätemätön siltä osin kuin sen 3 artiklan 2 kohdassa asetetaan ainoastaan A- ja C-luokkiin kuuluville toimijoille velvollisuus hankkia vientitodistukset Kolumbiasta, Costa Ricasta ja Nicaraguasta peräisin olevien banaanien tuontia varten” (tuomiolauselman 2 kohta).

- 27 Komissio antoi 28 päivänä lokakuuta 1998 neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän osalta asetuksen N:o 2362/98 (EYVL L 293, s. 32). Asetuksen N:o 2362/98 31 artiklan nojalla asetus N:o 478/95 kumottiin 1.1.1999 lähtien.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

- 28 Kantaja on Dole-konserniin kuuluva yhtiö. Kyseinen konserni toimii maailmanlaajuisesti muun muassa tuoreiden hedelmien ja vihannesten, kuten banaanien, tuotannon, jalostuksen, jakelun ja myynnin alalla.
- 29 Kantaja esittää, että se on vuosina 1995—1998 pitänyt yhteisössä kaupan Kolumbiasta, Costa Ricasta, Nicaraguasta ja Venezuelasta peräisin olevia banaaneja välittäjinään toimivien Comafrika SpA:n (jäljempänä Comafrika) ja Dole Fresh Fruit European (jäljempänä DFFE), jotka oli vastaavasti rekisteröity Italiassa ja Saksassa A-luokan toimijoina, välityksellä. Kantajan mukaan sen on täytynyt hankkia tätä varten vientitodistukset.
- 30 Kantaja nosti tämän vahingonkorvauskanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 14.3.2000 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 31 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (viides jaosto) on esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella päättänyt aloittaa suullisen käsittelyn ja se on prosessinjohtotoimenpiteenä pyytänyt kantajaa vastaamaan kirjallisesti eräisiin kysymyksiin. Kantaja on noudattanut tätä pyyntöä asetetussa määräajassa.

- 32 Asianosaiset esittivät suulliset lausumansa ja vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin 12.9.2002 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

- 33 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- ottaa kanteen tutkittavaksi

- velvoittaa neuvoston ja komission korvaamaan sille vahingon, joka on aiheutunut päätöksen 94/800/EY ja asetuksen N:o 478/95 seurauksena

- määrää vahingonkorvaukselle sopivaksi katsomansa koron

- velvoittaa neuvoston ja/tai komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

- 34 Neuvosto ja komissio vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää sen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 35 Neuvosto ja komissio eivät muodollisesti esitä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan mukaista oikeudenkäyntiväitettä mutta väittävät, että kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät täyty, koska kannekirjelmä ei täytä EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan vaatimuksia.
- 36 Ne korostavat, että kantaja ei ole osoittanut riittävällä tavalla väittämänsä vahingon syntymistä ja laajuutta eikä syy-yhteyttä väitetyn lainvastaisen toiminnan ja vahingon välillä. Ne arvostelevat kantajaa erityisesti siitä, ettei se ole esittänyt tietoja kyseessä olevat vientitodistukset myyneistä viranomaisista, nämä todistukset ostaneista yhtiöistä, liiketoimien päivämääristä ja samojen todistusten ”todellisesta” käytöstä. Ne katsovat lisäksi, ettei kantaja ole esittänyt riittävästi täsmennyksiä oikeudellisesta asemastaan eikä oikeudellisista ja kaupallisista siteistä Comaffrican, DFFE:n ja muiden Dole-konsernin yhtiöiden kanssa.
- 37 Kantaja väittää, että kannekirjelmään ja erityisesti sen liitteeseen 4 sisältyneet tiedot ovat oikeudellisesti riittäviä osoittamaan, että kyseiset kaksi yhteisön sopimuksen ulkopuolisen vahingonkorvausvastuun syntymisen edellytystä ovat täyttyneet. Vastauskirjelmässään kantaja esittää joitakin täsmennyksiä oikeudellisesta asemastaan ja siteistä muiden Dole-konsernin yhtiöiden kanssa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 38 On muistettava, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteessa on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista.
- 39 Näiden mainintojen on oltava riittävän selviä ja täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tarvittaessa ratkaista kanteen tukeutumatta muihin tietoihin. Oikeusvarmuuden ja hyvän oikeudenkäytön takaamiseksi kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että ne olennaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin kanne perustuu, käyvät ilmi ainakin pääpiirteittäin itse kannekirjelmästä, kunhan ne on esitetty johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi (asia T-85/92, De Hoe v. komissio, määräys 28.4.1993, Kok. 1993, s. II-523, 20 kohta ja asia T-113/96, Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. II-125, 29 kohta).
- 40 Jotta nämä edellytykset täyttyisivät, kanteesta, jossa vaaditaan yhteisön toimielimen aiheuttamien vahinkojen korvaamista, on ilmentävä seikat, joiden perusteella kantajan riitauttama toimielimen menettely voidaan yksilöidä, ja syyt, joiden nojalla kantaja katsoo, että tämän menettelyn ja aiheutetuksi väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, sekä vahingon laatu ja sen laajuus (em. asia Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomion 30 kohta).
- 41 Nyt käsiteltävässä asiassa kanteesta käy nimenomaisesti ilmi, että kantaja arvostelee neuvostoa ja komissiota siitä, että neuvosto on tehnyt päätöksen 94/800/EY, jonka 1 artiklan yhteisöjen tuomioistuin on osittain kumonnut asiassa Saksa vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa, ja siitä, että komissio on antanut asetuksen N:o 478/95, jonka 3 artiklan 2 kohdan yhteisöjen tuomioistuin

on todennut pätemättömäksi asiassa T. Port antamassaan tuomioissa. Kanteessa on myös selkeästi tuotu esiin, että kantajalle on aiheutunut vahinkoa siitä, että se on vuosina 1995—1998 maksanut 91 705 271 Yhdysvaltain dollaria (USD) hankkiakseen vientitodistuksia Kolumbiasta, Costa Ricasta, Nicaraguasta ja Venezuelasta peräisin oleville banaaneille. Kannekirjelmässä todetaan vielä, että kantaja osti todistukset, koska asetuksen N:o 478/95 3 artiklan 2 kohdan mukaan niiden esittäminen oli ennakoedellytyksenä siinä toimijaluokassa, johon sen välittäjinä toimineet Comafrika ja DFFE kuuluivat, jotta yhteisö myöntäisi kyseisistä maista peräisin oleville banaaneille tuontitodistukset.

- 42 Kantaja on näin ollen kuvaillut riittävästi väitetyksi aiheutuneen vahingon laatua ja ulottuvuutta sekä syitä, joiden vuoksi se katsoo, että neuvoston ja komission harjoittaman, kantajan mielestä lainvastaisen toiminnan ja vahingon välillä on syy-yhteys. Kyseisten toimielinten kantajan toimittamaa näyttöä vastaan esittämät vastaväitteet liittyvät kanteen perusteltavuuden arviointiin ja niitä on näin ollen tarkasteltava siinä yhteydessä.
- 43 Tästä seuraa, että kannekirjelmä täyttää EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiset muodolliset edellytykset ja että kanne on otettava tutkittavaksi.

Pääasia

- 44 Yhteisö on vastuussa EY 288 artiklan toisen kohdan mukaisesti ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: yhteisöjen toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on todella syntynyt ja väitteiden kohteina olevien toiminnan ja vahingon välillä on syy-yhteys (yhdistetyt asiat C-258/90 ja C-259/90, *Pesquierias De Bermeo ja Naviera Laida v. komissio*, tuomio 7.5.1992, Kok. 1992, s. I-2901, 42 kohta ja asia T-168/94, *Blackspur ym. v. neuvosto ja komissio*, tuomio 18.9.1995, s. II-2627, Kok. 1995, 38 kohta).

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 45 Kantaja korostaa lainvastaista toimintaa koskevan edellytyksen osalta ensinnäkin, että puitesopimuksella käyttöön otetulla vientitodistuksia koskevalla järjestelmällä, sellaisena kuin se on hyväksytty päätöksessä 94/800/EY ja asetuksen N:o 478/95 3 artiklan 2 kohdassa, rikotaan yksityisiä suojaavaa oikeussääntöä.
- 46 Kantaja nojautuu yhtäältä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Saksa vastaan komissio ja asiassa T. Port antamissaan tuomioissa toteamaan syrjintäkiellon periaatteen loukkaukseen.
- 47 Kantaja esittää toisaalta, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseinen periaate on yksityisiä suojaava oikeussääntö (asia T-120/89, Stahlwerke Peine-Salzgitter v. komissio, tuomio 27.6.1991, Kok. 1991, s. II-279, 92 kohta).
- 48 Kantaja lisää vastauskirjelmässään, että neuvosto ja komissio ovat toimineet vastoin kansainvälisiä velvoitteita, joihin yhteisö on sitoutunut WTO:n yhteydessä. Kyseiset velvoitteet ovat ”ylemmäntasoisia oikeussääntöjä” ja niiden noudattamatta jättäminen riittää synnyttämään yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun kantajaa kohtaan.
- 49 Kantajan toisen väitteen mukaan käsiteltävässä asiassa tapahtunut rikkominen on riittävän ilmeinen.

- 50 Kantaja korostaa tämän väitteen osalta ensinnäkin, että syrjintäkiellon periaatteella on erityinen merkitys niiden yhteisön oikeuden sääntöjen joukossa, joilla on tarkoitus suojella yksityisten etuja (yhdistetyt asiat 241/78, 242/78 ja 245/78—250/78, DGV v. neuvosto ja komissio, tuomio 4.10.1979, Kok. 1979, s. 3017, 10 kohta).
- 51 Kantaja väittää toiseksi, että kyseisen periaatteen loukkaus on käsiteltävässä asiassa kohdistunut suppeaan, määriteltävissä olevaan ja selvästi rajoitettuun taloudellisten toimijoiden ryhmään (em. asia DGV v. neuvosto ja komissio; yhdistetyt asiat 64/76 ja 113/76, 167/78 ja 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Dumortier frères ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok. 1979, s. 3091 ja yhdistetyt asiat C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 19.5.1992, Kok. 1992, s. I-3061, Kok. Ep. XII, s. I-99). Päätöksellä 94/800/EY ja asetuksella N:o 478/95 oli nimittäin vaikutuksia ainoastaan niihin A- ja C-luokkiin kuuluviin toimijoihin, jotka jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset olivat rekisteröineet ja jotka olivat tuoneet yhteisöön Kolumbiasta, Costa Ricasta, Nicaraguasta tai Venezuelasta peräisin olevia banaaneja vientitodistusjärjestelmän soveltamisajanjaksosena.
- 52 Kantaja esittää kolmanneksi, että sen kärsimä vahinko ylittää niiden taloudellisten riskien rajat, jotka ovat ominaisia banaani-alalla harjoitetulle toiminnalle. Se huomauttaa tältä osin, että A- ja C-luokkien toimijoiden kuuluminen vientitodistusjärjestelmään on tarkoittanut näiden toimijoiden osalta kyseessä olevista maista peräisin olevien banaanien hankintahinnan nousua noin 33 prosentilla verrattuna B-luokan toimijoiden maksamaan hintaan. Lisäksi kantaja kiistää väitteen, jonka mukaan kyseessä olevat kolmannet maat olisivat kukin voineet jakaa kansalliset kiintiönsä niiden omien toimijoiden kesken tai ottaa yksipuolisesti käyttöön vientitodistusjärjestelmän. Kyseiset maat eivät nimittäin yhtäältä ole voineet tarkistaa, mille toimijoiden luokalle banaanit oli tarkoitettu, ja toisaalta ne ovat pelänneet kauppavirtojen siirtymistä muihin Latinalaisen Amerikan maihin.
- 53 Kantaja väittää neljänneksi, että syrjintäkiellon periaatteen loukkausta ei käsiteltävässä asiassa voida perustella sellaisella tärkeämmällä yleisellä edulla, jolla

olisi etusija A- ja C-luokan toimijoiden erityisiin etuihin nähden. Kantaja viittaa asiassa Saksa vastaan neuvosto annetun tuomion 68 kohtaan ja asiassa T. Port annetun tuomion 87 ja 88 kohtaan ja esittää, että selvästi erilaista kohtelua A- ja C-luokan toimijoiden vahingoksi ei voida perustella tarpeella tasoittaa väitettyä kilpailullista epätasapainoa eri luokkien toimijoiden välillä. Kantaja lisää, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että yksi asetuksen N:o 478/95 päämääristä oli antaa taloudellista tukea puitesopimuksen sopimuspuolina olleille kolmansille maille, mutta se on katsonut, että kyseinen yleinen päämäärä ei voinut olla merkittävämpi kuin A- ja C-luokkien toimijoiden erityiset edut etenkin siitä syystä, että kyseistä päämäärää ei voitu "toteuttaa asettamalla taloudellinen rasitus ainoastaan osalle näistä maista tuontia harjoittavista toimijoista" (asia Saksa v. neuvosto, tuomion 71 kohta).

- 54 Kantaja väittää viidenneksi, että neuvosto ja komissio ovat tehneet lainsäädäntötoimeja koskevan virheen, jota "järkevästi toimivat toimielimet eivät voi tehdä".
- 55 Kantaja katsoo kuudenneksi, että kyseiset toimielimet eivät voi vedota julkisasiamies Elmerin asiassa Saksa vastaan neuvosto esittämään ratkaisuehdotukseen, koska yhteisöjen tuomioistuin ei ole seurannut sitä. Se korostaa pääasiallisesti, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut, ettei puitesopimuksesta aiheutunut mitään haittoja B-luokan toimijoille. Kantaja lisää, ettei julkisasiamies Elmerin toteamuksesta, jonka mukaan arvosteltu erilainen kohtelu oli "täysin järkevää", voida päätellä, ettei kyseessä olisi riittävän ilmeinen oikeussäännön rikkominen. Tämä nimittäin tarkoittaisi täysin kestäättömällä tavalla sen esittämistä, että julkisasiamiehen toimivalta voisi olla yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa laajempi.
- 56 Neuvosto ja komissio viittaavat asiassa Saksa vastaan neuvosto ja asiassa T. Port annettuihin tuomioihin ja myöntävät, että toiminnalla, josta kantaja niitä arvostelee, rikotaan oikeussääntöä. Ne kiistävät sitä vastoin mainitun säännön suojelevan luonteen ja sen, että kyseessä olisi riittävän ilmeinen rikkominen.

- 57 Ensinnäkin neuvosto ja komissio korostavat, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Saksa vastaan neuvosto ja asiassa T. Port antamissaan tuomioissa todennut, että syrjäntäkiellon periaatetta on loukattu A- ja C-luokkien toimijoiden osalta. Kantaja ei kuitenkaan kuulu kumpaankaan näistä luokista.
- 58 Toiseksi ne katsovat, että väitteet, joiden mukaan ne ovat toimineet vastoin kansainvälisiä velvoitteita, joihin yhteisö on sitoutunut WTO:n yhteydessä, on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan perusteella jätettävä tutkimatta. Kyseisillä väitteillä ei missään tapauksessa ole merkitystä, koska WTO-sopimus ja sen liitteet eivät periaatteessa kuulu niihin normeihin, joihin nähden yhteisöjen tuomioistuin valvoo yhteisöjen toimielinten toimenpiteiden lainmukaisuutta (ks. asia C-149/96, Portugal v. neuvosto, tuomio 23.11.1999, Kok. 1999, s. I-8395, 47 kohta).
- 59 Neuvoston ja komission kolmannen väitteen mukaan ne eivät ole selvästi ja vakavasti ylittäneet laajan harkintavaltansa rajoja.
- 60 Ne katsovat tämän väitteen osalta ensinnäkin, että se seikka, että toimenpide on — vaikka selvästikin — yhteensopimaton syrjäntäkiellon periaatteen kanssa, ei riitä synnyttämään yhteisön sopimuksen ulkopuolista vastuuta. Ne arvioivat, että kyseisen periaatteen erityisestä merkityksestä yhteisön oikeuden sääntöjen joukossa ei voida päätellä, että jokaista mainitun periaatteen loukkausta on välttämättä pidettävä ”riittävän ilmeisenä” oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla.
- 61 Neuvosto ja komissio esittävät toiseksi, ettei kantajalla ole perusteita väittää, että syrjäntäkiellon periaatteen loukkaaminen on vaikuttanut suppeaan ja selvästi rajattuun taloudellisten toimijoiden ryhmään eli A- ja C-luokkien toimijoihin,

koska kantaja ei kuulu kumpaankaan näistä luokista. Komissio kiistää lisäksi kyseisen ryhmän ”suppean ja selvästi rajatun” luonteen huomauttaen, että esimerkiksi vuonna 1996 A-luokkaan kuului 704 toimijaa ja C-luokkaan 2 981 toimijaa ja että näiden luokkien koostumus vaihtelee jatkuvasti. Neuvosto katsoo lisäksi, että kantajan viittaukset edellä mainitussa asiassa DGV vastaan neuvosto ja komissio, edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Dumortier frères ym. vastaan neuvosto ja edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio annettuihin tuomioihin ovat vailla merkitystä käsiteltävän asian kannalta. Neuvoston mukaan nyt käsiteltävästä asiasta poiketen kyseessä olevien toimijoiden määrä oli nimittäin tosiasiasa hyvin rajoitettu asioissa, jotka ovat johtaneet kahteen ensimmäiseen tuomioon. Edellä mainitussa asiassa Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin ei ole käyttänyt toimijoiden lukumäärää perusteena väitety rikkomisen vakavuuden arvioinnissa.

- 62 Neuvosto ja komissio katsovat kolmanneksi, ettei väitetty vahinko ylitä niiden taloudellisten riskien rajoja, jotka ovat ominaisia banaanielalla harjoitetulle toiminnalle. Ne huomauttavat tältä osin, että vientitodistusjärjestelmän käyttöönotto oli toimenpide, jonka tarkoituksena oli mahdollistaa kyseessä oleville kolmansille maille niiden kunkin kansallisen kiintiön jakaminen niiden omien toimijoiden kesken ja että nämä maat olisivat joka tapauksessa voineet ottaa yksipuolisesti käyttöön tällaisen järjestelmän. Vastauksena seikkoihin, joihin kantaja on vedonnut näiden viimeksi mainittujen väitteiden kyseenalaistamiseksi (ks. edellä 52 kohta), neuvosto esittää, että mainitut maat ovat voineet toteuttaa tarkoituksenmukaiset valvontatoimenpiteet ja vahvistaa vientitodistusten hinnat sellaiselle tasolle, että ”kyseisten todistusten myynnistä saadut lisätulot korvaavat hypoteettisen riskin, joka koskee vientien menettämistä muille viejämaille”. Neuvosto ja komissio lisäävät, ettei puitesopimuksessa velvoitettu sen sopimuspuolina olleita kolmansia maita ottamaan vientitodistusjärjestelmää käyttöön ja ettei Venezuela myöskään ole toteuttanut tällaista toimenpidettä.

- 63 Neuvosto ja komissio korostavat neljänneksi, että vientitodistusjärjestelmän käyttöönotto oli osa ”pakettia”, joka oli neuvoteltu tiettyjen Latinalaisen Amerikan maiden kanssa kauppariidan sopimiseksi GATTin puitteissa. Ne huomauttavat myös, että yhteisön oli noudatettava Lomé'n sopimuksen mukaisia

velvoitteita ja erityisesti sitä koskevaa kieltoa kohdella perinteisten AKT-banaanien tuottajamaata yhteisön markkinoille pääsyn ja kaupan pitämisen edellytysten osalta epäedullisemmin kuin aikaisemmin.

- 64 Neuvosto ja komissio lisäävät, että ainoastaan A- ja C-luokkien toimijoita koskevan vientitodistusten hankkimisvelvollisuuden käyttöönoton tarkoituksena oli tasoittaa etuja, jotka kyseiset toimijat saivat muista puitesopimuksen mukaisista toimenpiteistä eli kokonaistariffikiintiön nostamisesta ja tullien alentamisesta. Neuvosto selittää, että B-luokan toimijoiden näistä toimenpiteistä saama hyöty oli rajoitettu, koska se muodostui ainoastaan kaikkien näiden toimijoiden mahdollisuudesta saada noin 10 prosenttia lisää B-luokan tuontitodistuksia ja tuoda näiden todistusten perusteella kolmansien maiden banaaneja maksaen 25 ecua vähemmän kuin aikaisemmin. Neuvosto, joka toistaa julkisasiamies Elmerin edellä mainitussa asiassa Saksa vastaan neuvosto esittämän ratkaisuehdotuksen 72—74 kohdat, väittää, että puitesopimus on sen sijaan asettanut B-luokan toimijat huomattavasti huonompaan asemaan. Tariffikiintiön merkittävä lisäys ja kolmansien maiden banaaneista perittävien tuontitullien huomattava vähennys olivat nimittäin vaikuttaneet negatiivisesti yhteisön banaanien ja perinteisten AKT-banaanien kilpailunäkymiin. Yhtäältä tariffikiintiön lisäys aiheutti siten kokonaistarjonnan kasvun ja tämän seurauksena markkinahintojen laskupaineen. Tämä hintojen aleneminen vaikutti pääasiassa yhteisön banaaneihin ja perinteisiin AKT-banaaneihin, jotka olivat monista syistä kalleimpia yhteisön markkinoilla. Toisaalta kolmansien maiden banaanien tariffikiintiön puitteissa tapahtuvasta tuonnista perittävien tullien aleneminen on huomattavasti pienentänyt hintojen ”tasoittumista”. Kyseinen kilpailukyvyyn heikkeneminen kohdistui ensisijaisesti B-luokan toimijoihin, koska niiden pääsy kolmansien maiden banaanien markkinoille oli asetuksen N:o 404/93 mukaan rajoitettu 30 prosenttiin kokonaiskiintiöstä.
- 65 Neuvosto ja komissio kannattavat mielipidettä, jonka julkisasiamies Elmer on ilmaissut edellä mainitussa asiassa Saksa vastaan komissio esittämänsä ratkaisuehdotuksen 74 kohdassa, ja katsovat, että vientitodistusjärjestelmän käyttöönotolle oli näin ollen ”täysin järkevät” perusteet. Ne täsmentävät, että kyseiset

perusteet ilmentävät yhteisön tärkeitä ja perusteltuja yleisiä etuja ja että yhteisöjen toimielimillä on laaja harkintavalta, kun ne asettavat nämä edut tasapainoon banaanialan taloudellisten toimijoiden tiettyjen ryhmien erityisten etujen kanssa. Ne myöntävät, ettei yhteisöjen tuomioistuimien ole asiassa Saksa vastaan neuvosto ja asiassa T. Port antamissaan tuomioissa seurannut julkisasiamiehensä kyseisessä asiassa esittämää mielipidettä, mutta korostavat, että yhteisöjen tuomioistuin on perustanut johtopäätöksensä siihen seikkaan, ettei neuvosto ole esittänyt sille riittäviä todisteita siitä, että näiden eri toimijaryhmien välinen tasapaino oli tosiasiallisesti horjunut. Näiden tuomioiden perusteella ei näin ollen voida päätellä, että neuvosto ja komissio olisivat jättäneet syrjäntäkiellon periaatteen täysin huomioimatta. Komissio katsoo, että julkisasiamiehen ja yhteisöjen tuomioistuimen välinen mielipide-ero edellä mainittuihin tuomioihin johtaneissa asioissa vahvistaa sen, että kyseessä olevat oikeudelliset ongelmat olivat huomattavia ja monitahoisia ja että loukkausta, josta toimielimiä arvostellaan, ei voida pitää ilmeisenä ja vakavana.

66 Kantaja väittää vahinkoa koskevan edellytyksen osalta, että vahinko muodostuu siitä, että se on joutunut hankkimaan Kolumbiasta, Costa Ricasta, Nicaraguasta ja Venezuelasta vientitodistuksia voidakseen tuoda yhteisöön kyseisistä maista peräisin olevia banaaneja A-luokan tuontitodistusten nojalla. Kantaja viittaa vahingon arvioinnin osalta kannekirjelmän liitteeseen 4, jossa esitetään kussakin mainitussa maassa vuosina 1995—1998 vientitodistusten oston takia maksetut määrät, joiden kokonaismäärä on 91 705 271 USD. Lisäksi kantaja kiistää neuvoston vastineessaan esittämässä taulukossa olevien tietojen merkityksellisyyden ja kieltää pystyneensä siirtämään vientitodistusten hankintakustannukset lopulliselle kuluttajalle.

67 Neuvosto ja komissio väittävät, ettei kantaja ole osoittanut kärsineensä vahinkoa vientitodistusjärjestelmän käyttöönottamisen takia. Ne kiistävät kannekirjelmän liitteeseen 4 sisältyvän vahingon määrän arvioinnin ja korostavat pääasiallisesti, että puitesopimuksessa sovitut tariffikiintiön nostaminen ja tullien alentaminen ovat suurelta osin korvanneet kyseisestä järjestelmästä A- ja C-luokan toimijoille aiheutuvan taakan, että kantaja on laskuttanut hankintakustannukset osasta vientitodistuksia konserninsa asiakkailta ja että kyseiset kustannukset on joka tapauksessa voitu siirtää lopulliselle kuluttajalle.

- 68 Kantaja väittää syy-yhteyttä koskevien edellytysten osalta, että sen kärsimä vahinko on päätöksen 94/800/EY, siltä osin kuin neuvosto on siinä hyväksynyt puitesopimuksen tekemisen, ja asetuksen N:o 478/95 välitön seuraus. Näiden toimien johdosta Comaffrican ja DFFE:n on A-luokan toimijoina ollut pakko hankkia vientitodistuksia Kolumbiasta, Costa Ricasta, Nicaraguasta ja Venezuelasta kyseisistä maista peräisin olevien banaanien tuomiseksi yhteisöön. Kantaja täsmentää, ettei sillä käytännössä ollut muuta vaihtoehtoa kuin suorittaa hankinnat mainituissa maissa.
- 69 Neuvosto ja komissio väittävät, ettei kantaja ole esittänyt näyttöä välittömästä syy-yhteydestä lainvastaisen toiminnan, josta niitä arvostellaan, ja väitetyn vahingon välillä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 70 On aluksi muistettava, että mikäli yksi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisedellytyksistä (ks. edellä 44 kohta) ei täyty, kanne on hylättävä kokonaisuudessaan ilman, että on tarpeen tutkia muita edellytyksiä (asia C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 81 kohta).
- 71 Käsiteltävässä asiassa kannetta on tutkittava ensimmäisen edellytyksen eli lainvastaisen toiminnan osalta. Kyseisen edellytyksen osalta oikeuskäytännössä vaaditaan, että näytetään toteen yksityisiä suojaavan oikeussäännön riittävän ilmeinen rikkominen (ks. vastaavasti asia C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000, Kok. 2000, s. I-5291, 42 kohta ja asia T-210/00, Biret et Cie v. neuvosto, tuomio 11.1.2002, Kok. 2002, s. II-47, 52 kohta). Mitä

tulee riittävän ilmeistä rikkomista koskevaan vaatimukseen, ratkaiseva perusteen katsomiseksi täyttyneeksi — varsinkin silloin kun kyseessä olevalla toimielimellä on laaja harkintavaltta — on tämän toimielimen harkintavallalle asetettujen rajojen ilmeinen ja vakava ylittäminen (em. asia Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomion 12 kohta ja em. asia Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomion 40 ja 43 kohta).

- 72 Käsiteltävässä asiassa oikeussäännön rikkomista on pidettävä selvänä, koska yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Saksa vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa todennut päätöksen 94/800/EY 1 artiklan 1 kohdan 1 luetelmakohtaan olevan lainvastainen siltä osin kuin neuvosto on luetelmakohtadassa hyväksynyt puitesopimuksen sellaisena, että siinä B-luokkaan kuuluvat toimijat vapautettiin puitesopimuksessa määrätystä vientitodistusjärjestelmästä, ja koska se on asiassa T. Port antamassaan tuomiossa todennut asetuksen N:o 478/95 3 artiklan 2 kohdan olevan pätemätön.
- 73 Yksityisiä suojaavan oikeussäännön rikkomista koskevan edellytyksen osalta on samoin muistettava, että yhteisöjen tuomioistuin on kahdessa edellä mainitussa asiassa antamissaan tuomioissa todennut, että riidanalaiset säännökset oli annettu vastoin syrjintäkiellon periaatetta, joka on yhteisön oikeuden yleinen periaate, jonka tarkoituksena on yksityisten suojaaminen.
- 74 Kantajan väitteet, joiden mukaan neuvosto ja komissio ovat toimineet vastoin kansainvälisiä velvoitteita, joihin yhteisö on sitoutunut WTO:n yhteydessä, on esitetty ensimmäisen kerran vastauskirjelmässä ja niitä on näin ollen pidettävä uutena perusteena, minkä vuoksi ne on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan nojalla jätettävä tutkimatta. Kyseiset väitteet ovat joka tapauksessa vailla merkitystä. Hyvin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on nimittäin niin, etteivät WTO-sopimus ja sen liitteet ole luonteeltaan yksityisille sellaisia oikeuksia luovia, joihin nämä voisivat vedota tuomioistuimissa ja että niiden mahdollinen rikkominen ei näin ollen voi aiheuttaa sopimussuhteen ulkopuolista yhteisön vastuuta (em. asia Biret et Cie, tuomion 71 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

- 75 Jäljellä on näin ollen sen tutkiminen, ovatko neuvosto ja komissio käyttäessään sitä laajaa harkintavaltaa, joka toimielimillä on käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon kansainvälinen ulottuvuus ja banaanien tuontia koskevan yhteisön järjestelmän käyttöönoton tai muuttamisen edellyttämät taloudellisen tilanteen monitahoiset arvioinnit, ylittäneet harkintavaltansa rajat ilmeisellä ja vakavalla tavalla, kun ne ovat päättäneet riidanalaisista säännöksistä.
- 76 Tältä osin on aluksi muistettava, että vientitodistusjärjestelmä oli yksi neljästä puitesopimuksen osasta, kun kolme muuta olivat peruskokonaistariiffikiintiön nostaminen 200 000 tonnilla, kiintiön osalta perittävän tullin alentaminen 25 eculla tonnilta ja erityisten kansallisten kiintiöiden myöntäminen kolmansille maille, jotka olivat puitesopimuksen sopimuspuolia. Kyseisen sopimuksen tarkoituksena oli päättää tiettyjen kolmansien maiden ja yhteisön välinen riita, joka oli omiaan vaikuttamaan asetuksella N:o 404/93 käyttöön otettuun banaanien yhteisöön tuontia koskevaan järjestelmään kokonaisuudessaan. Sopimus oli sellaisten monimutkaisten kansainvälisten ja arkaluonteisten neuvottelujen tulos, joiden yhteydessä yhteisön oli pitänyt sovittaa yhteen erilaisia etuja. Sen oli nimittäin pitänyt ottaa huomioon yhteisön tuottajien etujen lisäksi myös Lomé'n sopimuksen mukaiset velvoitteensa AKT-valtioihin nähden ja GATT-sopimuksesta seuraavat kansainväliset velvoitteensa.
- 77 Tämän jälkeen on muistettava, että B-luokan toimijoiden vapauttaminen vientitodistusjärjestelmästä on perusteltu lähinnä välttämättömyydellä palauttaa näiden toimijoiden ja A- ja C-luokan toimijoiden välille kilpailullinen tasapaino, joka asetuksella N:o 404/93 oli tarkoitus luoda (ks. edellä 64 kohta). Vaikka yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Saksa vastaan neuvosto ja asiassa T. Port annetuissa tuomioissa katsonut tämän perustelun riittämättömästi toteennäytetyksi, sitä ei kuitenkaan voida pitää ilmeisen kohtuuttomana. Tältä osin on korostettava, että kysymys siitä, miltä osin kokonaistariiffikiintiön nostaminen 200 000 tonnilla ja kiintiön osalta perittävän tullin alentaminen 25 eculla tonnilta vaikuttavat kilpailuolosuhteisiin banaanimarkkinoilla ja etenkin asetuksella N:o 404/93 tavoiteltuun tasapainoon, edellyttää erityisen monitahoista taloudellista arviointia. Samoin on asia kyseisen tasapainon palauttamiseksi toteutet-

tavien toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuuden ja tarpeellisuuden osalta, koska mainittu tasapaino on päämäärä, jonka oikeutusta ei missään tapauksessa voida kiistää. Se, että julkisasiamies Elmer ja yhteisöjen tuomioistuin ovat edellä mainittuihin tuomioihin johtaneissa asioissa päätyneet esitettyjen perustelujen osalta täysin vastakkaisiin johtopäätöksiin, osoittaa sitä paitsi sen, miksi neuvoston ja komission suorittaman arvioinnin virheellinen luonne ei käsiteltävässä asiassa ollut ilmeinen.

- 78 Lisäksi vastoin kantajan istunnossa esittämää mikään ei osoita, että riidanalaisesta toimenpiteestä olisi päätetty siinä tarkoituksessa, että A- ja C-luokkien toimijoiden kannettavaksi asetetaan perusteeton kustannus.
- 79 Lopuksi on todettava, että kyseinen toimenpide on vaikuttanut hyvin laajoihin taloudellisten toimijoiden ryhmiin eli A- ja C-luokan toimijoihin (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 ja 40/77, HNL v. neuvosto ja komissio, tuomio 25.5.1978, Kok. 1978, s. 1209, Kok. Ep. IV, s. 119, 7 kohta). Asianosaisten kesken on siten selvää, että esimerkiksi vuonna 1996 oli 704 A-luokan toimijaa ja 2 981 C-luokan toimijaa.
- 80 Lisäksi väitetyn vahingon, vaikka se olisi näytetty toteenkin, ei voida katsoa ylittävän niiden taloudellisten riskien rajoja, jotka ovat ominaisia banaani-alalla harjoitetulle toiminnalle (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat HNL v. neuvosto ja komissio, tuomion 7 kohta). Vaikka on totta, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Saksa vastaan neuvosto antamansa tuomion 61 kohdassa ja asiassa T. Port antamansa tuomion 80 kohdassa katsonut, että vientitodistusjärjestelmään kuulumisen tarkoittaa A- ja C-luokkiin kuuluvien toimijoiden osalta sitä, että kyseessä olevista kolmansista maista peräisin olevien banaanien hankintahinta on noin 33 prosenttia korkeampi kuin B-luokkaan kuuluvien toimijoiden maksama hinta, on kuitenkin todettava, että kantaja on nimenomaisesti istunnossa myöntänyt, että se on kyennyt ”absorboimaan” vientitodistusten hankintakustannukset ja ”saamaan edelleen jonkin verran voittoa”.

- 81 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että syrjintäkiellon periaatteen loukkaus ei käsiteltävässä asiassa ole riittävän ilmeinen.
- 82 Koska kantaja ei näin ollen ole pystynyt näyttämään toteen vastaajina olevilla toimielimillä käsiteltävässä asiassa olevan harkintavallan ilmeistä ja vakavaa ylitystä, kanne on hylättävä perusteettomana ilman, että olisi tarpeen tutkia muita yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntyminen edellytyksiä tai ratkaista vaatimusta korkojen suorittamisesta.
- 83 Täydellisyyden vuoksi on kuitenkin korostettava, että kantajan käsiteltävässä asiassa omaksumaa lähestymistapaa väitetyn vahingon tapahtumisen ja laajuuden osoittamiseksi ei voida hyväksyä.
- 84 Kantajan kirjelmistä ja sen istunnossa tekemistä ilmoituksista käy ilmi, että se perustaa vaatimuksensa ainoastaan siihen seikkaan, että sille on aiheutunut kustannuksia vientitodistusten hankinnasta, ja että se on rinnastunut vahinkonsa näihin kustannuksiin. Kantaja on siten kannekirjelmänsä liitteessä 4 tyytynyt esittämään kunkin kyseessä olevan neljän Latinalaisen Amerikan maan ja vuosien 1995—1998 osalta määrät, jotka se väittää suorittaneensa kyseisten todistusten ostamisesta.
- 85 Vaikka oletettaisiin, että näiden määrien perusteltavuutta ei voitaisi kiistää, ei kuitenkaan voida poissulkea sitä, että muut taloudelliset toimijat kuin kantaja ovat loppujen lopuksi kantaneet vastaavat kustannukset kokonaan tai osittain, minkä vuoksi sille ei ole aiheutunut vahinkoa. Kantaja on siten käsiteltävässä asiassa joutunut kannekirjelmään liitettyjen laskujen osalta esitettyjen komission

huomautusten ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämien kysymysten (ks. edellä 31 kohta) johdosta nimenomaan myöntämään, että se oli myynyt osan kyseessä olevista vientitodistuksista Comaffrican ja DFFE:n asiakkaille yhteisössä. Kantaja on näin ollen istunnossa laskenut vaatimuksensa 91 705 271 USD:sta 26 773 547 USD:iin.

- 86 Lisäksi pelkästään se seikka — olettaen, että se olisi näytetty toteen — että kantaja oli vastannut tietyistä vientitodistusten hankintakustannuksista, joita se ei ollut tämän jälkeen siirtänyt konserninsa asiakkaille, ei välttämättä tarkoita, että se on kärsinyt vastaavan tappion. On nimittäin otettava huomioon ne vaikutukset markkinoihin, jotka aiheutuivat muista puitesopimuksessa sovituista toimenpiteistä ja erityisesti tariffikiintiön nostamisesta 200 000 tonnilla ja kiintiön osalta perittävän tullin alentamisesta 25 eculla tonnilta sekä kyseessä olevien toimijoiden mahdollisuudesta siirtää osa hankintakustannuksista niiden omiin myyntihintoihin.
- 87 Tästä seuraa, että yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun toisen syntymisedellytyksen täyttymistä ei ole läheskään näytetty toteen (ks. edellä 44 kohta).

Oikeudenkäyntikulut

- 88 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja neuvosto ja komissio ovat vaatineet oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) **Kanne hylätään.**

- 2) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se veloitetaan korvaamaan neuvoston ja komission oikeudenkäyntikulut.**

Cooke

García-Valdecasas

Lindh

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä maaliskuuta 2003.

H. Jung

kirjaaja

J. D. Cooke

viidennen jaoston puheenjohtaja